Vélemény
MAGYARORSZÁG VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERVE – 2021 (VGT3)
II. Vitaanyagáról

Véleményünket a www.vizeink.hu oldalra feltöltött dokumentumokról a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat részéről adjuk.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) az érintett államigazgatási szervek és szakmai szervezetek közreműködésével állítja össze a 2000/60/EK Víz Keretirányelv szerint a harmadik Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervet, (VGT3). Ezzel kapcsolatosan jelenleg folytatódik az említett anyagokkal kapcsolatos társadalmi konzultáció, mely kapcsán a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat is felkérést kapott a fenti dokumentumok véleményezésre, észrevételei és javaslatai megadására.

A vitaanyag 645 oldalból áll (pdf) és három fő kategóriába sorolt kiegészítő dokumentumok (1_Mellékletek; 2_Háttéranyagok; 3_Térképek) tartoznak hozzá.

Formailag teljesen hasonló az előző VGT anyagokhoz, tehát az összeállító a korábbi szerkezetet, formát és terjedelmet megfelelőnek találta, nem törekedett annak módosítására (egyfajta sablon lett belőle). Ez összességében elfogadható, azonban érdemes figyelni arra, hogy a Víz Keretirányelv is megkülönbözteti pl. a víztestek első jellemzését, majd a későbbi ciklusban már további jellemzést ír elő. Ez is kifejezi/érzékelteti a szemléletmódot, melynek célja a folyamatos továbbfejlesztés. A módszerek is többnyire a korábbiakban lefektetettek, ami jó az összevethetőség miatt.

A hatalmas anyag áttekintéséhez, hasznos lenne egy **vezetői összefoglaló,** vagy bevezető, ami a súlypontokat megadná. Ez tulajdonképpen az egyik formai (és egyben tartalmi) hiányossága a vitaanyagnak.

A www.vizeink.hu honlapról letöltött dokumentumok átvizsgálása után és kapcsán meg kell említeni, hogy az MBFSZ és jogelődjei, a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet (MFGI), valamint a Magyar Állami Földtani Intézet (MÁFI) központi szakértőként úgy az első Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (VGT1), mint a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv első és második felülvizsgálata (VGT2 és VGT3) előkészítői és tervezői munkájában is részt vett, függően a felkérés mértékétől. Mindemellett a MÁFI és MFGI felkért szakértői, a társadalmi, szakterületi, vagy térségi egyeztetéseken előadóként, vagy hozzászólásukkal támogatták a VGT1 és a VGT2 megvalósulását.

Az alábbiakban a VGT3 Vitaanyagához kapcsolódóan **öt témakör kapcsán fejtjük ki véleményünket.**

1. Általános észrevételek a főanyaggal kapcsolatban
2. A felszín alatti vizek (Mi) igénybevételi korlátjával kapcsolatosan
3. A Vitaanyag háttértanulmányaiba beillesztendő MBFSZ által készített anyagok
4. A felszín alatti vizekkel kapcsolatos K+F feladatok a VGT2 dokumentációjában és aktualitásuk
5. A felszín alatti vizektől függő ökoszisztémákkal kapcsolatos anyagok

1. Általános észrevételek a főanyaggal kapcsolatban

A **Rövidítések jegyzéke** tartalmazza a MÁFI, MFGI, MBFH címszavakat azonban nem jelöli az MBFSZ-t, miközben a szövegben szerencsére hivatkozik rá. Kérjük ennek pótlását. Valamint az sem derül ki, hogy jogutód intézetek. Valószínű a korábbi rövidítések jegyzékének frissítése elmaradt. Erre utal pl. a következő is a vitaanyag 25. oldaláról: „VGT2 az első vízgyűjtő-gazdálkodási terv felülvizsgálata (jelen terv)".

Hivatkozások: a referencia (pl útmutató, korábbi háttéranyagok) hivatkozásai esetenként hiányoznak vagy pontatlanok, javasolt ezek pótlása.

A végleges verzióban javasolt a helyesírási hibák, ismételt mondatrészek ellenőrzése, javítása.

Javasoljuk a „sótartalom" kifejezés helyett az „összes oldottanyag-tartalom" szakkifejezés használatát.

1. fejezet

A bevezetőben egyes fogalmak tisztázása világos szerkezetű, jól követhető. Az ICPDR bemutatásakor érdemes kitérni az alábbiakra:

Az ICPDR 1998-as megalakulása óta az egyik legnagyobb és legaktívabb nemzetközi vízgyűjtő-gazdálkodási szakértői testületté nőtte ki magát Európában. Az ICPDR nemcsak magával a Dunával, hanem a Duna teljes vízgyűjtőjével foglalkozik, amely magában foglalja a mellékfolyóit és a felszín alatti vízkészleteket is.

A domborzat leírása rendkívül szűkszavú, pedig alapvető jelentőséggel bír az utánpótlódási viszonyok, így a vízgazdálkodás tekintetében is.

A klímaleírásban alapvető éghajlati mutatókon keresztül szemléltet, ugyanakkor pár elmúlt évi aktualitás belefért volna, pl. az extrém csapadékos 2010-es év, főként mivel a referencia-időszak az 1981-2010-es évek átlagai voltak. Az aszályos évek sorozata, a hőhullámok és villámárvizek nagyon érintőlegesen vannak megemlítve, de pl. a Homokhátság kapcsán (410. oldal) vagy a felszíni vizek fejezetében is megemlítésre kerül.

Alsó-pannon (28. oldal), korábban alsó-pannóniai, továbbá kronosztratigráfiai és litosztratigráfiai problematika:

https://foldtan.hu/sites/default/files/MRB_Neogen-2_ules_20203011_emlekezteto.pdf

A vízrajz fejezet részletes, bőséges anyag. Az 1-6 ábra csak az élővízfolyás által elöntött területeket mutatja, a karsztárvízzel veszélyeztetett területeket nem.

Fontos és releváns megállapítás, hogy az aszály előfordulásának valószínűsége, intenzitása és súlyossága Magyarország teljes területén növekvő tendenciát mutat, és ennél fogva a vízellátást veszélyezteti, ami a külső körülmények mellett a kutak és az ivóvízhálózat romló műszaki állapotára is visszavezethető.

57. oldal: 1-1. ábra helyett 1-15. ábra

65. oldal: *„A terv háttéranyagainak és végső szövegezésének elkészítésében országos relevanciájú kutatóhelyek, illetve külsős szakértők is részt vettek."* Egy ilyen részletgazdag anyagban jó lenne, ha legalább a nagyobb részben közreműködők megnevezésre kerülnének, mutatva ezáltal a VGT-k széles körű szakmai beágyazottságát. Az MBFSZ például már harmadik alkalommal vesz részt meghatározó

kvalitatív és kvantitatív értékelésekkel, modellszámításokkal. Felelős többek között a felszín alatti vizek vízkémiai háttérérték- és küszöbértékek meghatározásáért is.

Az állóvíz típusú víztestek bemutatásánál a Hévízi tó, mint unikális jellegű tó nincs megemlítve.

82. oldal: Az 1-23. ábra a medence területek elvi modelljéről téves az anionok változását illetően. Egy felszín alatti vízáramlási pálya mentén nem válik a pálya elején dominánsan hidrogén-karbonátos vízből szulfátos, végül kloridos, hacsak nincs közben olyan földtani közeg, ami ezt a forrást lehetővé teszi, illetve nincs mélységi, vagy más vízösszetételű közegből feláramlás/átáramlás. A felszín alatti víztest lehatárolásoknál alkalmazott elvi ábrának a Szőcs et al., 2018, „A fő felszín alatti (ivó)vízadók és a jellemző áramlási rendszerek" című 12. számú ábra beillesztését javasoljuk. (Szőcs et al.,2018. In Eds. Kocsis Károly, Horváth Gergely, Keresztesi Zoltán, Nemerkényi Zsombor: Magyarország nemzeti atlasza II. kötet. Természeti környezet. Felszín alatti ivóvizek (pp.25-27.) Budapest, MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont. 187 p. ISBN 978-963-9545-55-76. ISBN 978-963-9545-56-4. ISBN 978-963-9545-58-8ö).

85. oldal: „A sekély porózus és hegyvidéki víztestek általában egy-egy vízadót tartalmaznak, míg a porózus, a hegyvidéki és a porózus termál víztestek többet." (ez nehezen értelmezhető mondat, ilyenkor célszerű megismételni a jelzőt pl. sekély porózus és sekély hegyvidéki).

85. oldal: „A legtöbb vízadó összlet, nevezetesen öt vízadó, a Körös-vidék, Sárrét, a Körös-Maros köze és a Duna-Tisza közi hátság – Tisza-völgy déli rész porózus víztestekben található." Keveredik a vízadó és a régiómegnevezés. Javasolt a mondat pontosítása.

2. fejezet

91 – 92. oldal: A vízbázisok vízkészlet típusa és kapacitása megnevezésű 2-2. ábránál hiányzik a jelmagyarázatban a mértékegység, mely által nehéz megállapítani mit ábrázol pontosan. Javasolt a jelmagyarázat pótlása.

94. oldal: A 2-1/e mellékletre történő hivatkozásnál a felszíni víz kapcsolata a védőterülettel oszlop kategóriái: dinamikus, benne van, részben benne van. Ezek jelentéséről jó lenne egy magyarázatot kapni.

94. oldal: Az utolsó bekezdésben megemlített túltermelés mellett az utánpótlással nem rendelkező zárt rendszereknél is előfordul a keveredés, azaz vízbányászat történik. Javasolt kiegészíteni ezzel.

96. oldal: A 2-2. térképmellékletre történő hivatkozással kapcsolatban megjegyezzük, hogy a térképmellékleteknél a fájlnév másképp van elnevezve, mint a hivatkozásban, de azért ki lehet következtetni (orsz_0202.pdf).

103. oldal: Kérdésünk, hogy az ex lege szikes tavak például hol találhatók meg felsorolva?

3. fejezet

110. oldal: A http://web.okir.hu/hu link nem elérhető.

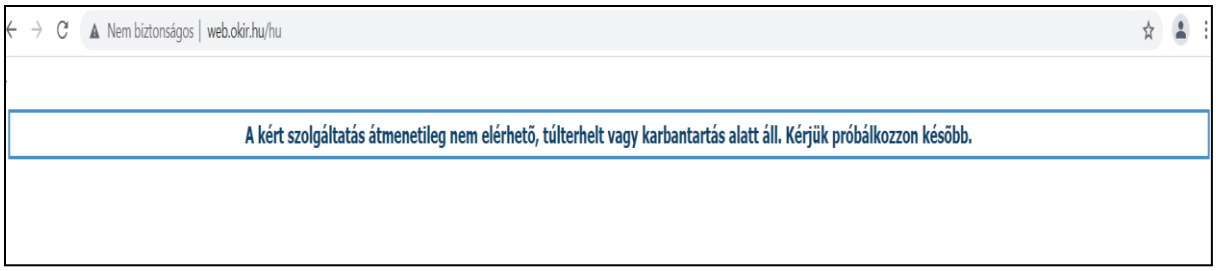

111. oldal teteje: az első mondat összekuszálódott: *„a tagállamok biztosítsák agglomerációk - , mely előírástUgyanakkor 2019-ben külön projektben69 méréseket folytattak a belterületi terhelések vizsgálatára."*

138. oldal: A belvizek leírásánál nem kerül említésre a belvizes rendszerezés pl. öblözet.

161. oldal: Az www.mbfh.hu oldal már nem hatályos, a helyette hivatkozandó a https://mbfsz.gov.hu/hatosagi-ugyek/ugyintezes/vizsgalatok.

162. oldal: A Környezeti Káresemények Adatbázisa biztosan a VIR? Az interneten Vízkárelhárítási, védekezési Információs Rendszer (VIR) van. Nem publikus elérésű ez a fajta VIR? A 3-4 mellékletben vízminőségi káresemények név szerepel a fülön.

174. oldal: A felszín alatti vízből származó szennyezés kapcsán érdemes megemlíteni az ehhez kapcsolódó KEHOP VKI monitoring programot.

3-2 háttéranyag: Az lehetséges, hogy 28685 kg (28 tonna) cink kerül a felszín alatti vízből a felszíni vízbe évente? A burkolt területekről lefolyással 80467 kg/év. A terhelésszámítás bizonytalansága nincs bemutatva, ez a felszín alatti víz nem feltétlenül a klasszikus kétfázisú zónából származik. A mederanyagban újra és újra visszaoldódhat, nehéz szétválasztani a lefolyásból illetve a felszín alól származó mennyiséget. És így félreértelmezésekre ad lehetőséget.

181. oldal: A 3-27 ábra megegyezik a 3-21 ábrával, A Környezeti célkitűzést veszélyeztető potenciális és lehetséges higany-szennyezés kockázatának mértéke = Fajlagos higany kihelyezés trágyázás által?

183. oldal: Javasolt kiegészítés: A bányászat (pl. geotermikus, szénhidrogén) korlátozó tényezőit (pl. természetvédelmi területek, épített környezet, kulturális- és örökségvédelem, honvédelmi területek, földhasználat, stb.) a koncessziót megelőző 103/2011. (VI.29.) Korm. rendeletben szabályozott komplex érzékenységi-terhelhetőségi vizsgálat szempontrendszere részletesen tartalmazza, amely a korlátozó tényezők tekintetében a nem koncesszió-köteles geotermikus projektek esetében is útmutatóként kezelhető. Az érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálat lefolytatását és annak alapján a jelentés elkészítését a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat végzi a Herman Ottó Intézet Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, az Országos Vízügyi Főigazgatóság és további közigazgatási és egyéb szervek bevonásával.

196. oldal: A célzott felszín alatti vízutánpótlás (Managed Aquifer Recharge, vagy MAR) ugyan szerepel a 3.4.4.2 Felszín alatti vizek mérlege fejezetben, de nem került bele a Víz visszatartása vízhasznosítási célból fejezetbe. Javasolt utóbbinál is megemlíteni, hivatkozva a 3.4.4.2 fejezetre.

206. oldal: A *3-8.b melléklet* egyedi vízhasználatokat tartalmazó táblázatai feltüntetik a vízhasználat okozta terhelést is. (Ugyanakkor ez a melléklet a Hidromorfológiára utal)

2. A felszín alatti vizek (Mi) igénybevételi korlátjával kapcsolatosan

A VGT-2 esetében, korábbi kéréseinknek megfelelően a felszín alatti vizek gazdálkodásánál nélkülözhetetlen **(Mi) igénybevételi korlátok meghatározása beépült a terv intézkedésekkel kapcsolatos részeibe**, mind a főanyagba, mind a mellékletekbe. A mennyiségi igénybevételi korlátok meghatározásához olyan szükséges kiegészítő felmérések, monitoring-fejlesztések és hidrogeológiai modellezések tartoznak, melyek egységes földtani, hidrogeológiai és hidrogeokémiai alapokon nyugszanak, és amelyek harmonizáltak az érintett szomszéd országok hasonló értékeléseivel a határokkal osztott esetekben. A VGT3 tervezése során az MBFSZ elkészítette az (Mi) meghatározásához tartozó módszertant, és részben annak alapján már a VIZITERV Environ Kft. kivitelezésében – néhány, a felszín alatti vízgazdálkodás szempontjából fontosnak ítélt régióban – készülnek az ahhoz tartozó felszín alatti áramlási modellek is. A modellezés és értékelés tapasztalatai alapján sürgető feladatként jelentkezik valamennyi kockázatos, vagy gyenge állapotú víztest esetében az (Mi) igénybevételi korlátok kijelölése. A FETIVIZIG területére már készült olyan feldolgozás, amelyet a napi vízgazdálkodási, vagyonkezelési ügyekben már a gyakorlatban is alkalmaznak a VIZIG hidrogeológusai. Tekintettel arra, hogy országunk felszín alatti víztestei döntő mértékben gyakran a határon túlnyúló nagy-regionális rendszer részei, fontos, hogy e modellek figyelembe vegyék ezt a földtani-hidrogeológiai-klimatológiai, illetve vízgazdálkodási szempontot. Az MBFSZ számos hazai és nemzetközi projektben végzett olyan tevékenységet, mely egyúttal bizonyította, hogy az igénybevételi korlátok kialakításánál az MBFSZ határon túli társszervezettekkel történő együttműködésének eredményei meghatározóan fontosak a megalapozott, több szektort érintő fenntartható vízkészlet-gazdálkodás döntés-előkészítéséhez és a döntéstámogatáshoz. Az (Mi) igénybevételi korlátok további kialakításához tartozó feladatok jelentős többletmunkát jelentenek majd az MBFSZ számára is, ezért célszerű az intézkedésekhez kapcsolódó erőforrások megadásánál ennek figyelembe vétele.

3. A Vitaanyag háttértanulmányaiba beillesztendő, illetve a főanyagban említésre javasolt MBFSZ által készített anyagok

Az MBFSZ számos feladatrész kidolgozásával vett részt a VGT második felülvizsgálata, azaz a VGT3 tervezése keretében. E munkák közül a háttéranyagokban a felszín alatti víztestek mennyiségi és minőségi állapotértékeléseihez és a glifozát, AMPA, trícium és nitrát adatok elemzéséhez készült dokumentációk szerepelnek. Javasoljuk mindezek mellett szerepeltetni a nyilvánosság számára is hozzáférhető háttéranyagok között azon MBFSZ által készített tanulmányokat is, amelyek a VGT3 más fontos részeihez kapcsolódnak.

Ezek az alábbiak:

- A mennyiségi igénybevételi határérték (Mi) meghatározásának elvégzése; modellezési irányelvek a mennyiségi igénybevételi (Mi) határértékek meghatározásához; valamint "A felszín alatti vízgazdálkodást támogató regionális–szubregionális modellezések módszertani segédlete, „cook-book” formában" című jelentések. (Viziterv Environ Kft. –MBFSZ együttműködés).
- Hévíz - szakértői konzultáció; üzemirányítás támogatása és hatásvizsgálat, jelentés (Viziterv Environ Kft. – MBFSZ együttműködés).
- Összefoglaló tanulmány a folyamatok bemutatására, kiterjeszthetőség vizsgálata és megadása; Zárójelentés „A felszíni és felszín alatti vizek interakciójának vizsgálata a

kölcsönösen okozott terhelések felmérése céljából” című projektrészhez (KEHOP VKI Monitoring *KEHOP-1.1.0-15-2016-00002* projekt).

- "Termálvizek speciális monitoring-fejlesztési feladatainak ellátása a visszasajtolás folyamatának nyomon követésére az érintett rétegek meghatározására" című projektrészhez; a.) Összefoglaló jelentés a mintázott objektumkörzetek állapotértékeléséről, áramlási, oldottanyag- és hőtranszport-modellezéséről; és a víz-kőzet kölcsönhatás és nagy regionális modellezésről, továbbá b.) Összefoglaló jelentés a visszatáplálások lehetőségeiről, hatásairól és korlátairól, a visszatáplálások vizsgálati rendszeréről; javaslat a termálvizek monitoringjára (KEHOP VKI Monitoring *KEHOP-1.1.0-15-2016-00002* projekt).

Javasoljuk továbbá, hogy – a főanyagban – említés történjen azokról az MBFSZ által végzett vízgyűjtő-gazdálkodást támogató munkákról is, amelyek a VGT2 befejezése után készültek.

Ezek a következő témakörökben születtek:

- Az öntözésfejlesztésekkel kapcsolatos vízkészlet gazdálkodási jövőképek hatásvizsgálata („Az öntözésfejlesztési beruházások elősegítéséhez 3D vízföldtani (numerikus, áramlási) modellezés az alföldi porózus medence sekély porózus, porózus és porózus termál víztesteinek vízháztartási mérlege változásának előrejelzése céljából a második Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervben (VGT2) meghatározott módszertannak megfelelően” Regionális áramlási modellezés segítségével az Alföld területére eső Vízkészlet-gazdálkodási Térségi Tervek, VKGTT-k támogatására; OVF – MBFSZ együttműködés).
- A FETIVIZIG vízkészlet-gazdálkodási és vagyonkezelési feladatai előkészítéséhez, regionális áramlási modell kialakításával, öntözésfejlesztés jövőképek futtatásával.
- A NATéR2 projekt keretében klímaváltozási és termelési szcenáriók együttes vizsgálatára készített nagyregionális áramlási modell a Pannon medence porózus víztesteire (https://nater.mbfsz.gov.hu/hu/node/178).
- Határral osztott termálvíztestek harmonizált hévíz és geotermikus energiahasznosításával kapcsolatos nemzetközi projekt, melynek célja a harmonizált geotermikus energia és hévízgazdálkodás kialakítása (DARLING-e projekt; partnereink: Szlovénia, Horvátország, Szerbia és Románia; http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/darlinge/outputs).

4. A felszín alatti vizekkel kapcsolatos K+F feladatok a VGT2 dokumentációjában és aktualitásuk

A VGT3 vitaanyagból, a „8.3.4 Kutatás, fejlesztés, képességfejlesztés, szemléletformálás” fejezetből idézünk:

„A vízgazdálkodási tervek első felülvizsgálata (VGT2-2015) óta eltelt időszakban több előrelépés is történt a vízgazdálkodással kapcsolatos hazai kutatás-fejlesztés (K+F) területén. Azonban a vízgazdálkodási tervezés korábbi szakaszaiban megfogalmazott K+F programok többsége nem valósult meg, így az előre lepések ellenére, a témák többsége ma is aktuális.”

A VGT2 II Vitaanyagának K+F anyagában (8.16. melléklete) részleteiben tartalmazza azokat további kutatásokat, fejlesztéseket, amelyek ma is aktuálisak. Ezek részben regionális a vízföldtani modellezési és értékelési feladatokat, részben a **klímaváltozás felszín alatti vizekre gyakorolt hatásai**val kapcsolatos feladatokat tartalmaznak. Ezek közül több olyan található, melynél az MBFSZ idevágó, jogszabályban is rögzített feladataira, munkáira célszerű alapozni, illetve ahol az MBFSZ adat- és tudásbázisait javasolt igénybe venni.

VGT3 II. Vitaanyag 582. oldaláról idézünk: *„A VGT2-ben megfogalmazott, ütemezett és költségbecslést is tartalmazó K+F programjának részletes felülvizsgálatára a VGT3 Vitaanyag társadalmi egyeztetését követően kerülhet sor.”*

Úgy véljük, hogy ezt **a részletes felülvizsgálatot már a társadalmi egyeztetés során meg kell kezdeni**. Javasoljuk tehát ennek napirendre tűzést a különböző fórumokon.

5. A felszín alatti vizektől függő ökoszisztémákkal kapcsolatos anyagok

Bár a VGT3 II. Vitaanyag több helyen is említi **a felszín alatti vizektől függő ökoszisztémák** rendszeres kutatási igényét, azonban e feladatokhoz tartozó szisztematikusan felépített kutatási programot, (és a feladat súlyához tartozó költség-igényeket) továbbra is hiányoljuk a Vitaanyagból. Ennek pótlásához megismételjük a VGT2 vitaanyagához készített gondolatmenetet:

A felszín alatti vizektől, — vagy részben a felszín alatti vizektől is — függő ökoszisztémák vízigényét nem ismerjük pontosan. Ehhez olyan reprezentatív pilot-területi értékelések szükségesek, amelyek eredményeit a pilot-hoz hasonló területek mennyiségi és minőségi vízigény-becsléseinél fel lehet használni.

Ehhez azonban szükséges lenne a FAVÖKO-k tipizálása a jelenlegi tudásbázis alapján. Ennek meghatározásához kiindulhatunk a:) a FAVÖKO-k ökológiai jellemzéséből, vagy b.) a felszín-közeli geohidrológiai és hidrogeokémiai viszonyokból.

Miután a geohidrológiai és hidrogeokémiai viszonyok és folyamatok pontosabban és a meglévő jelen tudásunk szerint megbízhatóbban írhatók le, adhatók meg, mint az élőhely folyamatai, első lépésben célszerű ebből, vagyis a b.) változatból kiindulni. Mégpedig olyan helyszínek helyzeteiből, ahol a geohidrológiai és hidrogeokémiai folyamatok tartósan, jelentős emberi beavatkozásoktól mentesen fennállnak. *Ezeken a területeken az ökológusok által egészségesnek, rendben valónak tartott viszonyok azok, amelyeket itt védeni, másutt helyreállítani, vagy végső esetben mesterségesen előállítani szükséges.* A teendők ezeken a helyeken tehát a geohidrológiai és hidrogeokémiai folyamatok megismerésén, leírásán, megértésén, modellezésén keresztül vezet az intézkedések megtervezéséig, végrehajtásáig, beleértve a teendőkhöz tartozó monitorozásokat is, melyek egyúttal a **fenntarthatóságot biztosító gazdálkodási tevékenysége**t is támogatják. A gazdálkodási tevékenység ilyen típusú **monitorozása nem csupán állapot-megfigyelési adatok gyűjtését és folyamatos feldolgozását jelenti, hanem a terhelések folyamatos figyelemmel kisérését és ellenőrzését is**. E folyamatos tevékenységek **célszerű kiértékelési eszköze a modellezés**. Tehát alkalmankénti és rendszeresen folytatandó részekről kell beszélnünk, amelyhez ki kell alakítani, vagy hozzá kell igazítani a megfelelő intézményi rendszert is, biztosítva természetesen annak megfelelő működtetését. E munkáknál is jelentős mértékben kellene támaszkodni az MBFSZ által a témakörben eddig végzett munkák tapasztalataira és az itt lévő adatbázisokra, térinformatikai rendszerekre, szaktudásra. Ez beépülve a VGT ciklusokba, lehetőséget biztosíthatnak ahhoz, hogy újabb módszerek, eljárások és a szerzett tapasztalataink alapján egyre jobban közelíthessük meg a környezeti célt, vagyis a legértékesebb FAVÖKO-k hosszútávon is egészséges működését és védelmét.